

РЕЦЕНЗИЯ

проф. д-р Мария Василева Тотева, дмн
на дисертационен труд на тема: „Терапевтичното въздействие на
спорта за отстраняване на отрицателните ефекти при общества,
намиращи се в следвоенен период“ представен от
Муаммер Айдън
с научен ръководител доц. Живка Желязкова - Койнова, за
придобиване на образователната и научна степен „Доктор“ в
професионално направление 7.6. Спорт „Теория и методология на
спортната наука“

Биографични данни и кариерно развитие

Муаммер Айдън е роден през 1973 г. Висшето си образование по специалността „Физическо възпитание и спорт“, завършва в Университета в гр. Ерзарум – Турция през 1999 г. Магистърска степен придобива през 2013 г. в Мармарския университет, Истанбул. Професионалната му дейност включва голям брой позиции, свързани с базовото му образование.

Актуалност и значимост на проблематиката

Военните конфликти са бедствие за човечеството предвид смъртността, инвалидността, материалните загуби, както и увредите в психо-социалния статус на населението. Посочените проблеми са обект на многобройни проучвания, но те са сравнително малко относно терапевтичното въздействие на спорта върху психичното здраве на населението в следвоенен период.

В този смисъл оценявам много положително изборът на темата на настоящия дисертационен труд поради безспорната ѝ актуалност и значимост в теоретичен и практически аспект.

Структура на дисертацията

Представеният за рецензиране труд е в обем от 152 стандартни машинописни страници. Онагледяването е от 22 таблици, 18 фигури и 3 фотоснимки. Литературният списък е от 219 източника – всички на латиница.

Оформен е подходящ увод, който е свързан с последващата структура на разработката. Следва литературен преглед от няколко раздела, в който компетентно и многостранно се обсъжда изследователския проект; цел, задачи и организация; анализ на резултатите; изводи и препоръки; литература.

Докторантът е използвал оригинален подход при обсъждането на библиографския материал като е анализирал военните конфликти в 8 региона и тяхното влияние върху психичното здраве на населението в следвоенния период. В конкретен план е разгледана ситуацията на Балканите, Камбоджа, Чечения, Ирак, Израел, Ливан, Палестина, Афганистан. Във всички цитирани държави е установено, че съществуват сериозни патологични промени в здравния статус на населението. Най-честите прояви са депресия, социална дисфункция, пост-травматично стресово разстройство, повишена тревожност, както и агресивно поведение. Изследванията показват по-голямата уязвимост при жените и децата.

Специално внимание докторантът отделя на ситуацията в Афганистан. Тя е обсъждана подробно както в исторически, така и в ситуационен план, т.е. приета е за конкретен казус.

С голяма задълбоченост е характеризирана многостранната роля на спорта, представена в няколко направления. Той е обсъден съобразно ролята му за запазване на националния дух; повишаване на заетостта; намаляване на престъпността; инструмент за мирните процеси; подобряване на икономическото развитие на нацията и др. Коментирано е прилагането на спортни занимания по време на война, с които в исторически план са свързани с Олимпийските игри и философията на олимпизма. Те рефлектират върху спортната дипломация, което играе роля в сформирането на т.н. Бежански Олимпийски отбор.

Направеният библиографски обзор демонстрира голяма компетенция на автора и многостранно отразява проблемите, свързани с военните конфликти. Умението му да анализира научната литература се демонстрират в изградената работна хипотеза, която е насочена към ролята на спорта като терапевтично средство за психиката на хората преживели военни конфликти.

Целта на изследването е формулирана сравнително подробно като част от текста би могъл да се включи към изведените 5 основни задачи. Те имат конкретен характер и определят дизайна на научната програма.

Обектът на изследването е анализът на ситуацията в Афганистан. Използван е комплексен подход, включващ литературно-теоретичен анализ; изследване на казус; интервю; анализ на социалните медии, отразяващи обществените настроения в страната; моделиране.

Може да се направи заключение, че методологичната концепция на докторанта е предпоставка за задълбочено характеризиране на изследователския проблем.

Установява се от литературните източници, че независимо от локалния характер на военните действия, те водят до общи психологически промени в обществото.

Използваният конкретен казус е състоянието в Афганистан и спортните успехи в следвоенния период, които съдействат за социалната реконструкция на обществото.

Методиката на изследването се обогатява чрез включването на интервю с ръководители на спорта в страната, които споделят своето мнение относно мястото на спортната активност в афганистарнското общество.

Част от научния проект представлява анализа на информацията, представена в социалните мрежи. Заключение е, че отразяването на националните спортни успехи имат положителен „терапевтичен ефект върху пострадалия от войната народ“.

Последната част от изследователската програма е насочена към разработване на концептуален модел относно ролята на спорта за

положителното му терапевтично въздействие върху психичното здраве на изстрадалото население.

В заключение отбелязвам, че приложения методически подход се характеризира със своята комплексност и адекватност, който дава възможност за обективизиране на резултатите. Те са представени в глава трета подробно и анализирани задълбочено.

Посоченият раздел (трети) започва с представяне историята на спорта в Афганистан и развитието на физическото възпитание. Акцентът е върху олимпизма и спортните успехи на страната в крикет, таекуондо, футбол, муайтай, баскетбол, бодибилдинг.

Голям интерес представлява анализа на зависимостта между спорта и социалното благополучие на населението. Върху представителна извадка от него се изследва субективното възприятие за собственото щастие, причините за песимизъм, както и ролята на телевизионните предавания в тази насока.

Докторантът подробно обсъжда ролята на телевизията и различни медии за формиране на целенасочен интерес към спорта и по-специално – футбол и крикет. Установено е, че спортните събития предизвикват чувство на радост, въодушевление, национална гордост, т.е. положителни емоции, влияещи на психичното здраве.

Изследователската теза се подкрепя от използван оригинален подход, а именно представяне на пълния текст от проведено интервю с двама спортни ръководители - на НОК и Университетската спортна федерация. Получената информация е групирана в 6 направления, а именно – ефект на войната върху обществото; мястото на спорта и въздействието му върху хората; политиката на държавата и практически действия; спонсорство в спорта; медийно отразяване на спортните събития; влияние на националните успехи върху психическия статус на населението. Получените данни са подложени на обективен коментар и са база за социална политика в тази насока.

Те са насочени към изграждане на модел за социална реконструкция на популацията чрез средствата на спортните занимания. Предложеният текст

предлага оригинален продукт със стройна структура, която включва следните компоненти:

- дефиниране на специфичните последици на войната върху обществото;
- институализиране на спорта;
- идентифициране на спортните нужди /интереси/, традиции;
- политика и стратегия за развитие на елитния спорт;
- стратегии и политики за развитие на масовия спорт.

Оценявам високо предложенията направени от кандидата, които имат конкретен характер за въздействие върху психичното здраве и негативните последици от военните действия в Афганистан.

Дисертационният труд завършва с изведени 5 основни изводи, които отразяват резултатите от научното изследване. Формулирани са 3 препоръки, свързани с дейността на държавните и обществени структури в обсъжданото направление.

При оформлението на труда са допуснати някои технически слабости, които не се отразяват на неговото качество.

Подробното запознаване с разработената изследователска теза ми дават основание да формулирам следните научни приноси:

- Извършено е задълбочено изследване относно влиянието на военните конфликти върху психичното здраве на населението.
- Целенасоченият литературен обзор разкрива специфични промени в съзнанието и поведението на хората в следвоенните общества.
- Изследователската програма се обогатява чрез интервюиран метод, който позволява детайлна характеристика, както на личностното поведение, така и ролята на обществените медии за ликвидиране последиците от войните върху менталното здраве.
- Особено значим е разработеният и апробиран модел за социална реконструкция на обществото чрез средствата на спорта и политиката за развитието му.

- Резултатите могат да имат мултиплициращ ефект върху психосоциалния статус на хората от различни страни, преживели ужасите на войната.

Във връзка с темата са представени 3 публикации.

Авторефератът отразява основни части от проучването.

Заключение

Разработеният труд на тема: „Терапевтично въздействие на спорта за отстраняване на отрицателните ефекти при общества, намиращи се в следвоенен период“ представлява задълбочено научно проучване с изразен иновативен характер. В него се съдържат оригинални приноси в теоретичен и приложен план. Темата е актуална, методиката е оригинална, а резултатите са практически обосновани.

Въз основа на тези качества на научния проект, с убеденост предлагам на Уважаемото научно жури да присъди на Муаммер Айдын образователната и научна степен „Доктор“ в професионално направление 7.6. Спорт, „Теория и методология на спортната наука“.

Рецензент:

Проф. д-р Мария Тотева, дмн

REVIEW

by Prof. Dr. Maria Vasileva Toteva, MD

on dissertation on “The therapeutic impact of sport to eliminate the negative effects in societies in the post-war period” presented by Muammer Aydın with scientific supervisor Assoc. Prof. Zhivka Zhelyazkova - Koinova, for awarding the educational and scientific degree "Doctor" in a professional field 7.6. Sport-doctoral "Theory and methodology of sports science“

Biographical data of the candidate and career development

Muammer Aydın was born in 1973. He graduated from the University of Erzurum, Turkey in 1999 with a degree in Physical Education and Sports. He obtained his master's degree in 2013 at Marmara University, Istanbul. His professional activity includes a large number of positions related to his basic education.

Relevance and significance of the research problem

Military conflicts are a disaster for humanity due to mortality, disability, material losses, as well as damage to the psycho-social status of the population. These problems have been the subject of numerous studies, but they are relatively few on the therapeutic impact of sport on the mental health of the population in the post-war period.

In this regard, I give my positive assessment of the selection of the present dissertation's topic due to its indisputable relevance and significance in theoretical and practical aspects.

Dissertation structure

The dissertation submitted for review consists of 152 standard typewritten pages. It is illustrated with 22 tables, 18 figures and 3 photographs. The bibliographic list consists of 219 references - all in Latin.

An appropriate introduction, related to the subsequent structure of the development has been constructed. The following is a literature review of several sections, where the research project is competently and comprehensively

discussed; as well as a goal, tasks and organization; results analysis; conclusions and recommendations; bibliography are adequately presented .

The doctoral student has used an original approach in discussing the bibliographic material by analyzing the military conflicts in 8 regions and their impact on the mental health of the population in the post-war period. The situation in the Balkans, Cambodia, Chechnya, Iraq, Israel, Lebanon, Palestine, Afghanistan was considered in a concrete plan. It was found that there are serious pathological changes in the health status of the population in all the cited countries. The most common manifestations are depression, social dysfunction, post-traumatic stress disorder, increased anxiety, and aggressive behavior. Studies show greater vulnerability in women and children.

The doctoral student has paid special attention to the situation in Afghanistan. It was discussed in detail both historically and situationally, ie. it was accepted as a specific case.

The multifaceted role of sport, presented in several directions, was characterized with great depth. It was discussed according to its role in preserving the national spirit; increasing employment; crime reduction; an instrument for peace processes; improving the economic development of the nation, etc. The application of sports activities during the war, which are historically related to the Olympic Games and the philosophy of Olympism, was commented on. They reflect on sports diplomacy, which plays a role in the formation of the so-called Refugee Olympic team.

The performed bibliographic review demonstrates the great competence of the author and multifacetedly reflects the problems related to military conflicts. His ability to analyze the scientific literature was demonstrated in the working hypothesis, which focuses on the role of sport as a therapeutic tool for the psyche of people who have survived military conflicts.

The goal of the research was formulated in relatively detail as a part of the text could be included in the 5 main tasks. They have a specific character and define the design of the scientific program.

The object of the study is the analysis of the situation in Afghanistan. A complex approach was used, including literary-theoretical analysis; case study; interview; analysis of social media, reflecting the public mood in the country as well as modeling.

It can be concluded that the methodological concept of the doctoral student is a prerequisite for in-depth characterization of the research problem.

It was found from the literature that despite the local nature of military activities, they have led to general psychological changes in society.

The specific case used was the situation in Afghanistan and the sporting successes in the post-war period, which have contributed to the social reconstruction of society.

The methodology of the study was enriched by the inclusion of interviews with sports leaders in the country, who shared their views on the place of sports activity in Afghan society.

A part of the research project was the analysis of the information presented on social networks. The conclusion is that the coverage of national sports successes has a positive "therapeutic effect on the victims of the War".

The last part of the research program was aimed at developing a conceptual model on the role of sport for its positive therapeutic impact on the mental health of the affected population.

By way of concluding remark, I note that the applied methodological approach was being characterized by its complexity and adequacy, which allows for objectification of the results. They are presented in Chapter Three in detail and analyzed in depth.

This section (Section three) begins with a presentation of the history of sports in Afghanistan and the development of physical education. The emphasis is on the country's Olympism and sporting success in cricket, taekwondo, football, Muay Thai, basketball, bodybuilding.

The analysis of the relationship between sport and the social well-being of the population is of significant interest. A representative sample of it examines the

subjective perception of one's own happiness, the causes of pessimism, as well as the role of television programs in this direction.

The doctoral student discusses in detail the role of television and various media for the formation of a purposeful interest in sports, in particular - football and cricket. It was found that sporting events evoke a feeling of joy, enthusiasm, national pride, ie. positive emotions affecting mental health.

The research thesis is supported by an original approach used, namely the presentation of the full text of an interview with two sports leaders - the NOC and the University Sports Federation. The information obtained is grouped in 6 directions, namely - the effect of the war on society; the place of sport and its impact on people; state policy and practical actions; sports sponsorship; media coverage of sports events; influence of national successes on the mental status of the population. The obtained data are subject to objective commentary and are the basis for social policy in this direction.

They are aimed at building a model for social reconstruction of the population through the means of sports activities. The proposed text offers an original product with a slender structure that includes the following components:

- defining the specific consequences of the war on society;
- institutionalization of sports;
- identification of sports needs / interests /, traditions;
- policy and strategy for the development of elite sports;
- strategies and policies for the development of grassroots sports.

I give my high assessment of the proposals made by the candidate, which have a specific character for the impact on mental health and the negative consequences of the military actions in Afghanistan. The dissertation ends with 5 main conclusions, which reflect the results of scientific research. Three recommendations have been formulated, related to the activity of the state and public structures in the discussed direction.

There are some technical weaknesses in the design of the dissertation, which do not affect its quality.

The detailed acquaintance with the developed research thesis gives me a ground to formulate the following scientific contributions:

- An in-depth study on the impact of military conflicts on the mental health of the population has been conducted.

- The purposeful literature review reveals specific changes in the consciousness and behavior of people in post-war societies.

- The research program is enriched by an interviewed method that allows a detailed description of both personal behavior and the role of public media in eliminating the effects of wars on mental health.

- The developed and tested model for social reconstruction of society through the means of sport and policy for its development is especially significant.

- The results can have a multiplier effect on the psycho-social status of people from different countries who have survived the horrors of war.

3 publications are presented in regard to the topic of dissertation.

The author's abstract reflects the main parts of the research.

Conclusion

The presented dissertation on the topic: " The therapeutic impact of sport to eliminate the negative effects in societies in the post-war period" is an in-depth scientific study of a highly innovative nature. It contains original contributions in theoretical and applied plans. The topic is relevant, the methodology is original and the results are practically justified.

Based on these qualities of the scientific project, I confidently recommend the members of the Honorable Scientific Jury to award Muammer Aiden the educational and scientific degree "Doctor" in the professional field 7.6. Sport, "Theory and methodology of sports science".

Reviewer:

Prof. Dr. Maria Vasileva Toteva, MD